

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติของผู้ปกครองเกี่ยวกับอาหารที่ก่อให้เกิดโรคฟันผุในเด็ก ซึ่งมีวิธีการศึกษาดังต่อไปนี้

ประชากรการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ คือผู้ปกครองของเด็กทุกคน (บิดา มารดา หรือผู้ให้การเลี้ยงดูเด็ก) ที่พาเด็กมารับบริการทางทันตกรรม ที่ภาควิชาทันตกรรมสำหรับเด็ก คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ตั้งแต่วันที่ 19 กรกฎาคม 2543 ถึงวันที่ 18 สิงหาคม 2543 จำนวน 140 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบ่งเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครอง ได้แก่ อายุ ความเกี่ยวข้องกับเด็ก อาชีพ ศาสนา จำนวนบุตร การศึกษา และเหตุผลที่นำเด็กมาที่คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความรู้ทางด้านอาหารที่คิดว่าเป็นอาหารที่มีความเสี่ยงในการเกิดโรคฟันผุในเด็กได้สูง จำนวน 30 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) คำตอบที่ถูกแต่ ละข้อจะได้ 1 คะแนน รวมเป็น 30 คะแนน

เกณฑ์แปลผลคะแนนที่ผู้ศึกษากำหนดขึ้นมีดังนี้

คะแนน 21-30 คะแนน หมายถึง มีความรู้ดี

คะแนน 11-20 คะแนน หมายถึง มีความรู้ปานกลาง

คะแนน 1-10 คะแนน หมายถึง มีความรู้ต่ำ

ตอนที่ 3 เป็นคำถามวัดทัศนคติเกี่ยวกับอาหารที่ก่อให้เกิดโรคฟันผุ จำนวน 20 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) มี 5 ระดับ คือ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ไม่เห็นด้วย ไม่แน่ใจ เห็นด้วย เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยกำหนดคะแนนสำหรับข้อคำถามในแต่ละข้อดังนี้

ข้อคำถามที่แสดงความรู้สึกที่ไม่ดีต่ออาหารที่ก่อให้เกิดโรคฟันผุ

คะแนน	ความหมาย
1	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2	เห็นด้วย
3	ไม่แน่ใจ
4	ไม่เห็นด้วย
5	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ข้อคำถามที่แสดงความรู้สึกที่ดีต่ออาหารที่ก่อให้เกิดโรคฟันผุ

คะแนน	ความหมาย
5	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4	เห็นด้วย
3	ไม่แน่ใจ
2	ไม่เห็นด้วย
1	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เกณฑ์การแปลผลคะแนน เป็นดังนี้

คะแนน	ระดับทัศนคติ
1.00-1.49	ไม่ดีอย่างมาก
1.50-2.49	ไม่ดี
2.50-3.49	ปานกลาง
3.50-4.49	ดี
4.50-5.00	ดีมาก

ตอนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติของผู้ปกครองเกี่ยวกับการเลือกประเภทและลักษณะอาหาร ตลอดจนการปฏิบัติของผู้ปกครองด้านความถี่ และระยะเวลาที่ใช้ในการรับประทานอาหารของเด็ก จำนวน 20 ข้อ มีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) มี 4 ระดับ คือ ไม่เคยทำ ทำนาน ๆ ครั้ง ทำบ่อยครั้ง ทำเป็นประจำ โดยกำหนดคะแนนสำหรับข้อคำถามสำหรับการปฏิบัติเชิงบวก ดังนี้

คะแนน	ความหมาย
1	ไม่เคยทำ
2	ทำนาน ๆ ครั้ง
3	ทำบ่อยครั้ง
4	ทำเป็นประจำ

ส่วนข้อคำถามสำหรับการปฏิบัติเชิงลบ กำหนดไว้ดังนี้

คะแนน	ความหมาย
4	ไม่เคยทำ
3	ทำนาน ๆ ครั้ง
2	ทำบ่อยครั้ง
1	ทำเป็นประจำ

เกณฑ์การแปลผลคะแนนเป็นดังนี้

คะแนน	ระดับการปฏิบัติ
3.50-4.00	ดีมาก
2.50-3.49	ดี
1.50-2.49	พอใช้
ต่ำกว่า 1.50	ควรปรับปรุง

การสร้างแบบสอบถาม

ดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. สร้างข้อความคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์
3. นำไปให้คณะผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ หาคำความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity)
4. ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และจัดทำเป็นฉบับร่าง
5. นำแบบสอบถามฉบับร่างไปทดลองใช้ (Tryout) กับกลุ่มผู้มารับบริการทันตกรรมที่ภาควิชาพยาธิวิทยาช่องปาก (ห้องตรวจ) โดยเลือกเฉพาะผู้ปกครองที่มีบุตรอายุไม่เกิน 12 ปีเท่านั้น ทั้งหมดจำนวน 40 คน เพื่อหาข้อบกพร่องของแบบสอบถาม และค่าความเชื่อมั่น (Reliability)
6. หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามดังนี้
  - 6.1 ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามตอนที่ 3 ได้ $\alpha = 0.7090$
  - 6.2 ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามตอนที่ 4 ได้ $\alpha = 0.6259$
  - 6.3 ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับได้ $\alpha = 0.7601$
7. นำแบบสอบถามไปปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องที่พบจากการทดลองใช้ จัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับจริง
8. นำแบบสอบถามฉบับจริงไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ปกครองที่นำเด็กมาตรวจ หรือรักษาทางทันตกรรมที่ภาควิชาทันตกรรมสำหรับเด็ก คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผู้ศึกษาได้เป็นผู้ดำเนินการ ในช่วงระหว่างวันที่ 19 กรกฎาคม – 18 สิงหาคม 2543 โดยมีการดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. นำหนังสือจากบัณฑิตศึกษาสถานไปยื่นต่อคณบดี คณะทันตแพทยศาสตร์ เพื่อขอความร่วมมือไปยังภาควิชาทันตกรรมสำหรับเด็ก ของคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยแจ้งวัตถุประสงค์และขออนุญาตเข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูล
2. แจกแบบสอบถามแก่ผู้ปกครองของเด็กทุกคนที่นำเด็กมาตรวจหรือทำการรักษาทางทันตกรรมที่ภาควิชาทันตกรรมสำหรับเด็ก คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ แล้วรอรับแบบสอบถามด้วยตนเอง ในกรณีที่ผู้ปกครองไม่สามารถอ่านและเขียนหนังสือได้ ผู้เก็บข้อมูลจะใช้วิธีอ่านข้อความและข้อความตอบให้ผู้ปกครองเลือกข้อความตอบ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistic Package for Social Sciences – SPSS/PC for window) ซึ่งทำการวิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard Deviation) การนำเสนอข้อมูลใช้วิธีการนำเสนอแบบบรรยาย และตารางพร้อมบรรยาย